עד: השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה

הגת והמחץ והמשפך בו'. ושל עץ ושל אבן מנגבן וחזו טהרתם כשאינם מזופפים מיירי ולקמן מוקמינן בדרך בה עובד כוכבים וא"ת והא רבא אמר לעיל גבי מתני' בדרך בה עובד כוכבים סגי לה בהלחה בעלמא וי"ל דמתני' לעיל מיירי בגת של ישראל שדרך בה עובד כוכבים לפי שעה אבל הכא מיירי בשל עובד כוכבים דבליעה עובדא לפי שהרבה פעמים דרך בה העובד כוכבים וא"ת א"כ היכי פריך בסמוך ממתני' דקתני דסגי בניגוב במזופפין להך ברייתא דקתני בה ואם היו מזופפין אסורין ומאי קושיא הא אוקימנא מתני' בשל ישראל וברייתא בשל עובדי כוכבים כדפירש"י וי"ל דבמזופפין אין לחלק בין של עובדי כוכבים לשל ישראל לפי שהפת מבליע בשעה מועטת:

דהוה שיעא. פירש ה"ר פטר כלי שנקב בו ונסתם בזפת אינו חמור ככלי מזופף שהחמירו בו אפילו לפי שעה לפי שמכניסו לקיום ולא משום דבלע ולכך רצה רב להתיר גת של אבן זפותה דהוה שיעא ולא חש לבליעת זפת וא"כ סתימת זפת הכלי שאין עשוי לקיום סגי ליה בהלחה ככלי עצמו או ניגוב אם הוא כלי שצריך ניגוב ולפי זה המשפך שלנו שמזופפין מעט סביב הברזל סגי להו בניגוב כמו המשפך עצמו מיהו בכלים מזופפים יש להחמיר שרגילים ומצויים: **דרש רבא** נעוה ארתחו. פירוש הגעילו הגתות הגדולים מכאן אומר ר"ת דעירוי ככלי ראשון מדלאמר הכא דעל ידי עירוי מפליט היין הבלוע בגת דעל כרחך ע"י עירוי קאמר הכא שהרי הגת גדולה וכבידה שאין יכולין לתתה לתוך יורה מרותחת כדי להגעילה אלא ע"כ על ידי עירוי קאמר והשתא כיון דהוה ככלי ראשון אם כן הני כלים שנאסרו ע"י כלי ראשון סגי להו בהגעלה ע"י עירוי אבל רשב"ם חולק על ר"ת ואומר דעירוי ככלי שני הוא לגמרי והא דמשמע הכא דגת סגי לה בעירוי שאני יין נסך דתשמישו ע"י לונן ועיקר דברי רשב"ם ור"ת במסכת שבת פרק כירה (דף מב. ושם) (ג) התוספות והקדרה שהעבירן מרותחין ושם התריכו ומסקנא דמילתא פי' רבינו ברוך דמילתא דעירוי תליא בפלוגתא דרב ושמואל דפ' כילד צולין בפסחים (דף עו.) דפליגי אי תתאה גבר אי עילאה גבר וקיימא לן כמאן דאמר תתאה גבר מיהו גם עילאה מבשל ומבליע כדי קליפה דאדמיקר ליה בלע כדאמרינן פ' כילד צולין הלכך עירוי אינו לא ככלי ראשון ולא ככלי שני לגמרי אלא מבשל ומבליע הוא כדי קליפה ולא יותר וא"כ כלים שנאסרו ע"י כלי ראשון שהם בלועים מעבר לעבר לא סגי בעירוי שהרי העירוי אינו מפליט אלא כדי קליפה ולא יותר והני קערות שהם בולעות על ידי עירוי היה נראה כמו כן דסגי להו בעירוי להגעילן וכן פירשתי בסדר ביעור חמץ בקונטרס שבת הגדול שיסד רבינו יוסף ע"ע (פסח) קדירות אין צריך לפלחה כו' וקערות מותרות כי שקיל מדורא עליהו לאחתא ומיהו אין הלכה כך אלא צריך להגעילן בכלי ראשון משום דפעמים שתוחבין הקערות בתוך הכלי ראשון ותוך יורה מרותחת והשתא דפירשתי עירוי אינו לא מבליע ולא מפליט רק כדי קליפה אם כן הני תביות של עובדי כוכבים סגי להו בעירוי דומיא דגת דקאמר הכא נעוה ארתחו ואם היה מנסרן הנגר וקולפן במלקט וברהיטני ומסיר הקליפה של לד היין סגי בהכי בלא עירוי דהא כי נעביד להו עירוי אינו מפליט עירוי כי אם כדי קליפה כו': **רבא** כי משדר להו גולפי להרשניא שחיף להו אפומייהו וחתים להו אבירצייהו. שמעינן מהכא דישראל השולח תביות ריקניות בבית עובד כוכבים או מעיר לעיר כדי לתקנן צריך לחותמן מבפנים בגמלת או בחבל רכה שהיא בחבל סיד כדי שיהא ניכר אם העובד כוכבים נוטן לתוכן יין מיהו יש לחוות דדוקא לדידהו שהיו תביות שלהם קטנים ונוחים לתת לתוכן יין ולערותם מיד אבל תביות שלנו שהם גדולים ואינם נוחים לתת לתוכן יין ולערותם מיד אין צריך לחותמם ומכל מקום טוב להחמיר:

מיתמר

מתני' גת של אבן שזפתה עובד כוכבים מנגבה והיא טהורה ושל עץ [6]רבי אומר ינגב וחכ"א [7]יקלוף את הזפת ושל חרס אע"פ שקלף את הזפת [8]הרי זו אסורה: **גמ'** אמר רבא דוקא זפתה אבל דרך בה לא פשיטא זפתה תנן מהו דתימא הוא הדין אפילו דרך בה והאי דקתני זפתה אורחא דמלתא קתני קמ"ל איכא דאמרי אמר רבא דוקא זפתה אבל דרך בה [9]לא סגי לה בניגוב פשיטא זפתה תנן מהו דתימא ה"ה דאפילו דרך בה והאי דקתני זפתה אורחא דמלתא קתני קמ"ל דוקא זפתה אבל דרך בה לא סגי לה בניגוב כי ההוא דאתא לקמיה דרבי חייא א"ל הב לי גברא דדכי לי מעצרתאי א"ל לרב זיל בהדיה [10]וחזי דלא מצוחת עלי בי מדרשא אזל חזייה דהוה שיעא טפי אמר הא ודאי בניגוב סגי לה בהדי דקא אזיל ואתי חזא פילא מתותיה וחזא דהוה מלא חמרא אמר הא לא סגי לה בניגוב אלא בקילוף והיינו דא"ל [11]חביבי חזי דלא מצוחת עלי בי מדרשא ת"ר הגת והמחץ והמשפך של עובדי כוכבים רבי מתיר בניגוב וחכמים [12]אוסרין ומודה רבי בקנקנים של עובדי כוכבים [13]שהן אסורין ומה הפרש בין זה לזה זה מכניסו [14] בקיום וזה אין מכניסו בקיום ושל עץ ושל אבן ינגב ואם היו מזופפין אסורין והתנן גת של אבן שזפתה עובד כוכבים מנגבה והיא טהורה מתניתין דלא דרך בה ברייתא דדרך בה אמר מר הגת והמחץ והמשפך של עובדי כוכבים רבי מתיר בניגוב וחכמים אוסרין והאנן תנן של חרס אע"פ שקלף את הזפת הרי זו אסורה אמר רבא סיפא דמתני' אתאן לרבנן דרש רבא [15]נעוה ארתחו רבא [16]כי הוה משדר גולפי להרפניא סחיף להו אפומייהו וחתים להו אבירצייהו קסבר כל דבר שמכניסו לקיום אפילו לפי שעה גזרו ביה רבנן במה מנגבן רב אמר במים רבה בר בר חנה אמר באפר רב אמר במים במים ולא באפר רבה בר בר חנה אמר באפר באפר ולא במים אלא

רב

מתני' גם של אבן שזפתה עובד כוכבים. ותורמת למירמי ביה חמרא פורתא לעבורי קוטרא דזיפתא: **מנגבה.** מפרש בגמרא [עה.] במים ואפר: **של עץ.** דבעיא זפת טובא ובלעא חמרא טפי רבי אומר ינגב כשל אבן ורבנן פליגי: **ושל חרס אע"פ שקילף אם הזפת הרי זו אסורה.** קס"ד דברי הכל היא ומשום דחרס גופא בלע זיפתא בלע ליה לחמרא: **גמ' אבל דרך בה.** בשאינה זפותה לא בעיא ניגוב אלא הלחה: **אורחא דמילתא קתני.** שדרך הזופתין לזרוק בו יין: **א"ד אמר רבא דוקא זפתה.** ולא דרך בה הוא דסגיא בניגוב: **אבל דרך בה.** עובד כוכבים בגת מזופפת: **לא סגי לה בניגוב.** אלא בקילוף משום דעייל חמרא בפילי דזיפתא: **דלא מלחם עלי.** לעשותן בהכשר שלא תפסיד את יינו ונמצא לוחם עלי: **שיעא.** חלקה: **מחץ.** כלי שדולין בו תן הבור לחבית. הגת והמחץ והמשפך כו' בשל חרס עסקינן מדקתני סיפא של עץ ושל אבן כו' ובשאין מזופפות עסקינן מדקתני סיפא ואם הן מזופפות מכלל דבולה ריפא בשאין מזופפין: **ר' מתיר בניגוב.** ולקמן פריך והא אבן תנן בשל חרס אע"פ שקילף הזפת אסורה: **ומודה בקנקנים.** של חרס אע"פ שאין מזופפין שאסורין עד שימלאם ג' ימים מים ומערן מעת לעת כדאמרינן באין מעמידין (לעיל לב.): **מכניסו.** כיונסו של קנקן לקיום שהוא שוהה בו יין זמן מרובה: **ושל עץ ושל אבן.** מנגבן והן טהורים דברי הכל כל זמן שאין מזופפין: **ואם היו מזופפין אסוריים.** עד שיקלוף: **והא אבן תנן בשל אבן.** אפילו זיפתה מנגבה דברי הכל ולר' ינגב בשל עץ והכא קתני אפילו בשל אבן דברי הכל אסורין קשיא בשל אבן דברי הכל אדברי הכל ובשל עץ קשיא לרבי אלעזר: **מתני' דלא דרך בה.** הלכך בשל אבן דברי הכל בניגוב סגי ובשל עץ לר' ינגב: **ברייתא דדרך בה.** הלכך אפי' בשל אבן בעי קילוף וכ"ש בשל עץ: **אמר מר הגת והמחץ והמשפך של חרס ר' מתיר בניגוב.** האיל ואינם מזופפין: **והא אבן תנן ושל חרס אע"פ שקילף את הזפת הרי זו אסורה.** אלמא אפילו לר' חרס גופיה בלע ולא סגי בניגוב ואפי' לא דרך וכ"ש הכא דאוקמינן ברייתא דדרך בה: **סיפא דמתני' אתאן לרבנן.** והכי קאמרי רבנן של אבן כי לא דרך בה ינגב ושל עץ יקלוף ושל חרס אסורה ולרבי של אבן ושל עץ ינגב ושל חרס יקלוף כדקתני בברייתא דבשאינה מזופפת סגי בניגוב אלמא מזופפת [17]ינגב ושריא: **נעוה ארתחו.** הגת הרמיתו ברותחין. נעוה כמו [18]ניטופון נעוהי במתר: **כי הוה משדר גולפי.** כדים רקיס: **סחיף להו אפומייהו.** כופה אותן שוליהן למעלה ופיהן למטה משום חותם בתוך חותם: **וחתים להו אבירלייהו.** חותם את פי הסק כלפי שוליהן: **קסבר כל דבר שמכניסו לקיום אפילו.** אין מוסרו לעובד כוכבים אלא לפי שעה גזרו ביה רבנן כיון עצמו כי היכי דלא ליתי לשהייה ביד עובד כוכבים: **במים ולא באפר.** בתמיה. מי מיקרי ניגוב:

רב

עין משפט
נר מצוה

קלט א ב ג ד מי"ל פי"ל מהל' מאכלות אסורות הלכ' כ כה כב סמג לאחין קמח טוש"ע יו"ד סי' קלח סעיף ח:
קמ ה טוש"ע סס סעי' ד:
קמא ו מי"ל שם סמג שם טוש"ע יו"ד סי' קלה סעיף ז:
קמב ז מי"ל שם הלכי כב ועיין בהגהות שם סמג שם טוש"ע יו"ד סי' קלח סעיף ח:
קמג ח מי"ל וסמג שם טוש"ע יו"ד סי' קלה סעיף ז וסי' קלו סעיף ח:

מסורת הש"ס

(א) וגבוב אלפס איתא רבי יהודה), ב) [עיריוכין ס. ושם איתא אחר דלא מצוחת עלה בי כו'], ג) [פי' דודי עי' רש"י חולין לב. ד"ה דרש ומר'], ד) יקלוף. רש"ת, ה) [נכ' ויתי תרגום אונקלוס של חכליל עיניס מיין יטופון וכו'], ו) [נ"ל פחר].

הגהות הב"ח

(א) גמ' זה מכניסו לקיום הוא אין מכניסו לקיום: (ב) תוס' ד"ה דרש וכו' פ' כירה אהא דתנן המילפם והקדרה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com